

Nr 29.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1952 vid dess trettiofemte sammanträde fattade beslut.

Genom en den 6 februari 1953 dagtecknad proposition, nr 73, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående följande i nämnda protokoll omförmälda, av internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1952 vid dess trettiofemte sammanträde fattade beslut, nämligen

- 1) Konvention (nr 101) angående semester inom jordbruket.
- 2) Rekommendation (nr 93) angående semester inom jordbruket.
- 3) Konvention (nr 102) angående minimistandard för social trygghet.
- 4) Konvention (nr 103) angående skydd vid havandeskap och barnsbörd (reviderad).
- 5) Rekommendation (nr 95) angående skydd vid havandeskap och barnsbörd.
- 6) Rekommendation (nr 94) angående samråd och samverkan mellan arbetsgivare och arbetare på företagsplanet.

I propositionen tillstyrkes svensk ratificering av konventionerna angående semester inom jordbruket och minimistandard för social trygghet, beträffande den senare under visst villkor. Med prövningen av frågan om ratificering av konventionen angående skydd vid havandeskap och barnsbörd anses t. v. böra anstå. Rekommendationerna anses icke böra föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Internationella arbetskonferensens trettiofemte sammanträde hölls i Genève under tiden den 4—28 juni 1952. I sammanträdet deltog representanter för 60 medlemsstater, av vilka ett 50-tal sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivarsidorna. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.

Enligt föreskrift i Internationella arbetsorganisationens stadga skall de ovan nämnda konventionerna och rekommendationerna underställas riksdagen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Konvention (nr 101) och rekommendation (nr 93) angående semester inom jordbruket.

Med beaktande av de särskilda förhållandena inom jordbruket fastslår *k o n v e n t i o n e n* den allmänna principen, att i jordbruket anställda arbetare skall åtnjuta semester samt lämnar myndigheterna i vederbörande land full frihet att bestämma semesterns varaktighet, den minimiperiod av oavbruten anställning, som erfordras för semesterns erhållande, de metoder för semesterns genomförande, som bäst lämpar sig för de nationella förhållandena, samt de personkategorier, på vilka konventionens bestämmelser bör tillämpas. Konventionen föreskriver, att där så finnes lämpligt, minderåriga arbetare och lärlingar skall behandlas förmånligare än vuxna arbetare, att semestern skall förlängas alltefter anställningens varaktighet samt att en i förhållande till anställningstiden beräknad semester skall tillerkännas arbetare, som icke fyller kraven å viss tids oavbruten anställning. Arbetaren bör i allmänhet få uppbära sin vanliga lön under semestertiden, och varje överenskommelse om avstående från rätten till semester eller från uttagande av semester skall anses ogiltig. Medlem, som ratificerar konventionen, skall förbinda sig att anordna tillfredsställande inspektion och övervakning av bestämmelsernas tillämpning eller förvissa sig om att sådan upprätthålles. Slutligen innehåller konventionen bestämmelser om arbetarnas och arbetsgivarnas medverkan i regleringen av semester inom jordbruket.

R e k o m m e n d a t i o n e n anger, att semestern bör omfatta minst en arbetsvecka för en period av ett års oavbruten anställning. Vid oavbruten anställning av kortare varaktighet bör semestern utgå i förhållande till anställningens längd. För minderåriga arbetare och lärlingar under 16 år bör semestern avse minst två arbetsveckor. Vidare förordas, att semestern förlänges efter anställningens varaktighet. Om semestern uppdelas, bör arbetaren äga rätt att uttaga åtminstone en del av semestern i en sammanhängande period, vilken icke bör understiga viss föreskriven minimitid. I rekommendationen förordas vidare att, där så finnes lämpligt, åtgärder vidtages för att undvika att semestern sammanfaller med perioder av hög arbetsbelastning inom jordbruket eller att jordbruksproduktionen allvarligt hotas.

Över konventionen och rekommendationen har socialstyrelsen, Svenska lantarbetareförbundet och Svenska lantarbetsgivareföreningen ävensom delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet yttrat sig.

Föredragande departementschefen har i propositionen anført bl. a. följande.

I konventionen har icke angivits hur lång semestern skall vara för de i

jordbruket anställda, men rekommendationen utgår från en minimisemester om en vecka för vuxna arbetstagare och en dylik semester om två veckor för arbetstagare under 16 år. Den svenska lagstiftningen är alltså generellt sett betydligt förmånligare för arbetstagarna än som följer av den ifrågavarande internationella regleringen.

I vissa hänseenden överensstämmer emellertid den svenska lagstiftningen ej med vad konventionen utgår från skola utgöra en normalreglering av jordbruksarbetarnas semester. Jag syftar härvid på vad i artikel 5 stadgas i fråga om bl. a. förmånligare behandling av minderåriga arbetstagare, förlängning av semestern alltefter anställningstidens varaktighet samt undantagande från semestern av sedvanliga fridagar som infaller under semestern. Från dessa skiljaktigheter kan dock bortses, eftersom vederbörande land har frihet att pröva, huruvida det i förevarande hänseenden vill anpassa sin lagstiftning efter konventionen eller ej.

Enligt artikel 10 i konventionen förbinder sig varje medlem, som ratificerar konventionen, att säkerställa bestämmelsernas tillämpning genom att anordna tillfredsställande inspektion och övervakning eller förvissa sig om att sådan upprätthålles.

I vårt land förekommer ej någon övervakning från offentlig myndighets sida av att semesterlagens bestämmelser efterlevs. I stället är det ordnat så, att i lagen intagits påföljdsbestämmelser för den som bryter mot lagen. En arbetsgivare, som åsidosätter sina förpliktelser enligt lagen, blir skyldig att gälda, förutom den semesterlön eller semesterersättning vartill arbetstagaren på grund av lagen kan vara berättigad, ersättning för uppkommen skada. En arbetstagare, som under semestern utför avlönat arbete inom sitt yrke, drabbas av den påföljden, att han mister rätten till lön under semestern.

Svenska lantarbetsgivareföreningen har hävdad, att den i vårt land i detta hänseende rådande ordningen skulle utgöra ett hinder för svensk ratificering av konventionen. Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst angående tillkomsten av ifrågavarande konventionsbestämmelse finner jag emellertid, i likhet med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, den svenska lagstiftningen ej vara oförenlig med nämnda konventionsbestämmelse.

Då ej heller i övrigt hinder för svensk ratificering av konventionen synes föreligga, förordar jag, att konventionen biträdas av Sverige.

Rekommendationen i ärendet torde icke påkalla några åtgärder från svensk sida.

Konvention (nr 102) angående minimistandard för social trygghet.

Konventionen grundar sig på de principer, som kommit till uttryck i de av arbetsorganisationen år 1944 i Philadelphia antagna rekommendationerna angående ekonomisk trygghet samt hälso- och sjukvård. Konventio-

nen omfattar hela det sociala trygghetsområdet, vilket är uppdelat i nio olika slag av riskfall. Den medger en första ratificering beträffande minst tre av konventionens delar med en successiv utsträckning av ratificeringen även till övriga delar. Konventionen godkänner obligatorisk och frivillig socialförsäkring, tillhandahållande av förmåner genom det allmännas försorg samt socialhjälp. För skyddets omfattning fastställda normer uttryckes med statistiska kriterier, antingen i procent av befolkningen eller i procent av vissa kategorier av densamma. Beträffande varje riskfall är minimiförmåner fixerade för en »standardförmånstagare» — i de flesta fall en man med hustru och två barn — i förhållande till en manlig yrkesarbetares lön (då förmånen är proportionell till inkomsten) eller i förhållande till en vuxen manlig grovarbetares lön (då förmånen utgår med ett fast belopp eller efter behovsprövning).

Medlemsstat, som ratificerar konventionen, förbinder sig att tillämpa 1) vissa allmänna bestämmelser, 2) de normer, som fastställts beträffande åtminstone tre av de nio delarna rörande hälso- och sjukvård, kontantförmåner vid sjukdom, förmåner vid arbetslöshet, ålderdom och yrkesskada, familjeförmåner, förmåner vid havandeskap och barnsbörd, förmåner vid invaliditet samt förmåner till efterlevande — därav minst en av de delar, som behandlar förmåner vid arbetslöshet, ålderdom, yrkesskada och invaliditet samt förmåner till efterlevande — och 3) vissa bestämmelser, som är gemensamma för de av en eventuell ratifikation omfattade delarna.

En medlemsstat, vars ekonomiska resurser samt hälso- och sjukvårdsanordningar är otillräckligt utvecklade, får begagna sig av vissa angivna temporära undantag.

I och för tillämpningen av de delar, som behandlar hälso- och sjukvård, kontantförmåner vid sjukdom, förmåner vid arbetslöshet, ålderdom och invaliditet ävensom förmåner till efterlevande samt hälso- och sjukvårdsförmåner vid havandeskap eller barnsbörd, må medlemsstat medräkna skydd som ernås genom frivillig försäkring, under förutsättning att försäkringen övervakas av offentlig myndighet eller i enlighet med föreskrivna normer handhaves gemensamt av arbetsgivare och arbetare, att den omfattar en väsentlig del av personer med små inkomster samt att den uppfyller tillämpliga föreskrifter i konventionen.

Beträffande var och en av de nio sociala trygghetsgrenarna definierar konventionen det eller de riskfall, på vilka den är tillämplig, samt anger kretsen av skyddade personer, förmånens art, den kvalifikationsperiod som kräves och medgivna inskränkningar beträffande förmånens varaktighet.

Definitionerna av riskfallen motsvarar den uppfattning, som i allmänhet kommit till uttryck i de nationella lagstiftningarna. I fråga om pensionsförmåner må särskilt nämnas, att pensionsåldern i princip fastställts till 65 år. Pensionsåldern må dock sättas högre, såvida äldre personers arbetsförmåga i vederbörande land motiverar detta. För rätten till pension kan vidare uppställas det villkoret, att vederbörande upphör med förvärsarbete.

Beträffande varje social trygghetsgren finnes alternativa förslag rörande skyddsåtgärdernas minsta omfattning.

De viktigaste förmåner, som behandlas i konventionen, utgår i form av periodiska utbetalningar. Kortfristiga förmåner skall tillhandahållas vid sjukdom, arbetslöshet samt havandeskap och barnsbörd, medan långfristiga förmåner skall utgå vid ålderdom, invaliditet och familjeförsörjarens död. I avseende å yrkesskada måste såväl kort- som långfristiga förmåner tillhandahållas. Skyddet vid sjukdom innefattar de olika huvudtyperna av hälso- och sjukvård. Sådan vård tillika med kontantförmåner skall utgå vid havandeskap och barnsbörd samt yrkesskada. Familjeförmåner kan antingen utgöras av kontantbelopp eller av naturaförmåner, såsom livsmedel, kläder, bostad, ferievistelse eller hemhjälp.

Medlemsstaterna äger göra rätten till envar av dessa förmåner beroende av fullgörandet av en kvalifikationsperiod av anställning, avgiftsbetalning eller vistelse. Vid fall av yrkesskada kräves dock endast, att vederbörande skall ha varit anställd vid tidpunkten för olycksfallets inträffande eller sjukdomens ådragande. Beträffande hälso- och sjukvård samt kortfristiga kontantförmåner föreskrives, att den fullgjorda kvalifikationsperioden skall vara av sådan längd som må anses erforderlig till förekommande av missbruk. I fråga om långfristiga förmåner kan däremot kvalifikationsperioden förlängas till 15 år vid invaliditet eller familjeförsörjarens frånfälle och ända till 30 år såvitt avser förmåner vid ålderdom.

Konventionen medger, att en gräns uppställes för de kortfristiga förmånernas varaktighet: 26 veckor vid sjukdom, 12 veckor vid havandeskap och barnsbörd samt 13 eller 26 veckor vid arbetslöshet (beroende på huruvida rätten till förmånen är avhängig av behovsprövning eller ej). Konventionen anger de olika slag av hälso- och sjukvård, som skall betraktas såsom ett minimum för förmånerna, och innehåller ganska utförliga regler, avsedda att garantera att de periodiska utbetalningsbeloppen uppnår en bestämd nivå, som kan anses tillfredsställande.

Yttranden över konventionen har avgivits av socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, Landsorganisationen, Svenska arbetsgivareföreningen, Tjänstemännens centralorganisation och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet.

Föredragande departementschefen har om denna konvention anfört bl. a. följande.

De yttranden, som avgivits i ärendet, ger enligt min mening klart vid handen, att hinder för ratifikation från svensk sida icke i och för sig föreligger i fråga om konventionens del I (allmänna bestämmelser), del XI (normer för beräkning av de periodiska utbetalningarna) och del XIII (gemensamma bestämmelser); ej heller synes några berättigade erinringar kunna göras med avseende å konventionens del XIV (diverse bestämmelser)

och del XV (slutartiklar). Om tills vidare bortses från del XII (likabehandling av i landet bosatta utländska medborgare) — härtill återkommer jag i det följande — uppställer konventionen såsom krav för medlemsstats ratificering, att åtminstone tre av de nio delar, som avser olika grenar av det sociala trygghetssystemet skall tillämpas, av dem minst en av delarna IV (förmåner vid arbetslöshet), V (förmåner vid ålderdom), VI (förmåner vid yrkesskada), IX (förmåner vid invaliditet) eller X (förmåner till efterlevande).

Liksom med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anser jag, att förutsättningar för en svensk ratificering av ifrågavarande konvention föreligger beträffande delarna VI (förmåner vid yrkesskada) och VII (familjeförmåner).

Vad angår delarna II (hälso- och sjukvård), III (kontantförmåner vid sjukdom), VIII (förmåner vid havandeskap och barnsbörd) samt X (förmåner till efterlevande) synes mig det lämpligaste vara, att prövningen av frågan huruvida konventionen i dessa delar kan godtagas från svensk sida får anstå till dess statsmakterna varit i tillfälle att taga ståndpunkt till olika på området f. n. aktuella reformförslag.

I fråga om del IV (förmåner vid arbetslöshet) har arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen uttalat viss tvekan, huruvida det i konventionens artikel 21 a) uppställda kravet på den skyddade personkretsens omfattning, d. v. s. minst 50 procent av alla arbetstagare, vore uppfyllt i Sverige. Vidare har framhållits, att den från vår arbetslöshetsförsäkring nu utgående ersättningen icke helt motsvarade de krav, som uppställdes i konventionen.

Omfattningen av den skyddade personkretsen är beroende av det sätt, på vilket begreppet arbetstagare definieras. Om hänsyn toges till samtliga kategorier av arbetstagare — således även till alla statliga och kommunala tjänstemän och vissa högre befattningshavare i enskild tjänst — kan man kanske säga, att vår arbetslöshetsförsäkring ej uppfyller konventionens krav. I detta sammanhang torde man emellertid enligt min mening kunna bortse från sådana grupper, beträffande vilka behovet av försäkringsmässigt skydd vid arbetslöshet är av närmast teoretisk art. Och därest så sker, framgår av utredningen i ärendet, att i detta hänseende ej föreligger något ratifikationshinder.

På sätt arbetsmarknadsstyrelsen uttalat torde det förhålla sig så, att den hjälp som i dagens läge lämnas av de erkända arbetslöshetskassorna ligger något — om än ej mycket — under den standard, som konventionen avser att trygga. Såsom anmärkts i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 50) har emellertid 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen i slutet av år 1952 framlagt ett förslag till väsentlig förbättring av ersättningarna från försäkringen.

Jag har redan i statsverkspropositionen tillkännagivit, att det är min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga denna riksdag ett på grundval av arbetslöshetsförsäkringsutredningens betänkande utarbetat förslag om förbättring från och med den 1 juli 1953 av ersättningarna från arbetslöshets-

försäkringen. I detta sammanhang torde jag ej behöva ingå på detaljerna i detta förslag. Det synes mig emellertid uppenbart, att efter ett genomförande av förslaget försäkringens belopp kommer att bli högre än konventionen föreskriver. Enligt vad jag inhämtat från ansvarigt arbetslöshetskasshåll saknas varje anledning att antaga annat än att arbetslöshetskassorna kommer att vidtaga sådana åtgärder att ersättningsnivån höjes i erforderlig mån. Konventionens krav torde således även i detta hänseende bli uppfyllt.

De i del V (förmåner vid ålderdom) och del IX (förmåner vid invaliditet) av konventionen angivna kraven avseende den skyddade personkretsen och förmånernas storlek synes vara uppfyllda i Sverige. Emellertid kvarstår beträffande dessa delar ett hinder för svensk ratifikation, vilket icke föreligger när det gäller godtagandet av delarna IV, VI och VII. Detta sammanhänger därmed att konventionen i del XII (artikel 68) föreskriver, att i landet bosatta utländska medborgare i princip skall äga samma rättigheter som landets egna där bosatta medborgare, dock med rätt för det ratificerande landet att föreskriva särskilda regler rörande utländsk medborgare. Den svenska lagen om folkpensionering är tillämplig endast å svenska medborgare. Enligt 42 § i lagen äger Kungl. Maj:t visserligen träffa överenskommelse med främmande makt i fråga om tillämpning av lagen å dess här i riket bosatta medborgare, varvid förutsättningen torde vara, att i den främmande staten bosatta svenskar där får åtnjuta motsvarande förmåner. Sådant villkor kan uppställas även enligt konventionen, dock endast i fråga om sociala trygghetssystem, som grundar sig på erlagda avgifter och är begränsade till arbetstagare. Så är icke förhållandet med den svenska folkpensioneringen; enligt denna utgår ju förmånerna oavsett huruvida avgiftsskyldigheten fullgjorts eller ej. Sverige uppfyller därför i fråga om ålders- och invalidpensionerna för närvarande icke villkoren i artikel 68.

Socialstyrelsen har med instämmande av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet ifrågasatt, huruvida ej folkpensioneringslagen borde ändras så, att den i förevarande hänseende komme i överensstämmelse med konventionen. Därvid kunde föreskrivas särskilda regler — t. ex. viss tids vistelse i Sverige — för att utländska medborgare skulle komma i åtnjutande av folkpension. Lämpligt syntes vara att använda den tidsperiod, som föreskrevs i den av Europarådets kommitté av socialexperter utarbetade konventionen för ålderspensionering eller 15 års vistelse i landet, av vilka minst 5 år skulle ligga omedelbart före det ansökan om pension gjordes.

Vad sålunda föreslagits synes mig vara förtjänt att närmare övervägas. Frågan härom torde få prövas i samband med den allmänna översyn av folkpensioneringslagen som föreslås.

Enligt min uppfattning är det angeläget, att Sverige genom en snar ratificering av denna betydelsefulla konvention lämnar sin medverkan till strävandena att påskynda utvecklingen på det sociala området i olika länder. För att Sverige skall kunna ratificera konventionen kräves såsom nämnts

att Sverige — utöver de tidigare berörda delarna VI och VII — skall kunna tillämpa åtminstone ytterligare en av de delar av konventionen, som avser olika grenar av det sociala trygghetssystemet. Såsom jag redan framhållit, skulle även konventionens del IV kunna tillämpas av Sverige, därest det av mig förebådade förslaget om bättring av ersättningarna från arbetslöshetskassorna vinner riksdagens bifall. Jag tillstyrker därför att under nyssnämnda villkor förevarande konvention ratificeras av Sverige. I ratifikationshandlingen bör angivas, att Sverige godtager de ur delarna IV, VI och VII härrörande förpliktelserna.

I fråga om den fortsatta behandlingen av spörsmålet om Sveriges anslutning till övriga delar av konventionen må erinras därom, att i artikel 4 mom. 1 stadgas, att varje medlem som ratificerat konventionen, därefter äger underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör om att medlemmen godtager de ur konventionen härrörande förpliktelserna med avseende å en eller flera av delarna II—X, vilka icke redan angivits i dess ratifikationshandling. Med avseende å delarna II, III, V, VIII, IX och X torde det i enlighet härmed få ankomma på Kungl. Maj:t att, allteftersom förutsättningar för ett godtagande från svensk sida prövas komma att föreligga, utsträcka ratifikationen att omfatta ifrågakvarande delar och underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör härom.

Konvention (nr 103) och rekommendation (nr 95) angående skydd vid havandeskap och barnsbörd.

Konventionen omfattar kvinnor anställda i industriföretag, i icke industriellt arbete samt i jordbruksarbete ävensom kvinnor, vilka utför förvärvsarbete i hemmet (artikel 1 mom. 1). Från konventionens tillämpning får undantagas företag, i vilka endast medlemmar av arbetsgivarens familj är anställda (artikel 1 mom. 6), vissa kategorier av icke-industriella och jordbruksföretag samt transporter till sjöss (artikel 7 mom. 1).

Ledigheten vid havandeskap och barnsbörd omfattar en minimiperiod av 12 veckor, av vilka minst sex måste uttagas efter nedkomsten, och återstoden får uttagas före eller efter nedkomsten eller delvis före och delvis efter denna (artikel 3). Ledigheten skall kunna förlängas, om nedkomsten inträffar senare än beräknat, samt då sjukdomskomplikationer uppstår till följd av havandeskapet eller förlossningen.

Kontantförmåner samt hälso- och sjukvårdsförmåner (artikel 4) skall tillhandahållas antingen inom ramen av en obligatorisk socialförsäkring eller bestridas av allmänna medel. Den kontanta ersättningen skall fastställas på sådant sätt, att »kvinnan och barnet tillförsäkras skäligt uppehälle under hygieniskt tillfredsställande förhållanden och vid en godtagbar levnadsstandard» och skall, såvida ersättningen utgår enligt obligatorisk socialförsäkring och beräknas på grundval av tidigare inkomst, motsvara minst två tredjedelar av kvinnans tidigare arbetsinkomst. Konventionen fastslår ut-

tryckligen, att arbetsgivaren icke skall individuellt svara för sådana förmåner, som utgår till av honom anställda kvinnor.

Konventionen föreskriver vidare (artikel 5) att kvinna, som ammar sitt barn, äger att för detta ändamål avbryta sitt arbete; dylika avbrott är att betrakta som arbetstid och skall ersättas såsom sådan, för det fall frågan regleras genom eller i enlighet med den nationella lagstiftningen; vid reglering genom kollektivavtal skall avtalets bestämmelser gälla. Arbetsgivare får icke uppsäga kvinna under tiden för hennes frånvaro från arbetet på grund av havandeskap eller barnsbörd eller vid sådan tidpunkt att uppsägningstiden utlöper under dylik frånvaro (artikel 6).

Rekommendationen angående skydd vid havandeskap och barnsbörd uppställer såsom ett önskvärt mål en högre och mera noggrant angiven standard i fråga om ledighet och förmåner vid havandeskap och barnsbörd än den i konventionen stadgade. Rekommendationen innehåller även föreskrifter för genomförandet av konventionens principer (t. ex. beträffande anordningar för ammande mödrar samt skydd för kvinnans anställning); i rekommendationen behandlas även vissa andra frågor (t. ex. skydd för kvinnans hälsa under havandeskapsperioden).

Över konventionen och rekommendationen har socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, pensionsstyrelsen, medicinalstyrelsen, Landsorganisationen, Svenska arbetsgivareföreningen, Tjänstemännens centralorganisation, Yrkeskvinnors samarbetsförbund och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet yttrat sig.

Föredragande departementschefen finner konventionen och rekommendationen böra överlämnas till socialförsäkringsutredningen för att tagas i beaktande vid fullgörande av det utredningen lämnade uppdraget och förutsätter därvid att utredningen i erforderlig mån samråder med 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen. Spörsmålet om en svensk ratificering av konventionen föreslås i avbidan på utredningarnas resultat och de överväganden, vartill dessa kan ge anledning, tills vidare böra anstå.

Rekommendation (nr 94) angående samråd och samverkan mellan arbetsgivare och arbetare på företagsplanet.

Huvudpunkterna i rekommendationen är följande.

Lämpliga åtgärder bör vidtagas för främjande av samråd och samverkan mellan arbetsgivare och arbetare på företagsplanet i sådana frågor av ömsesidigt intresse, vilka icke tillhör området för kollektivavtalsmässig reglering och icke heller vanligen behandlas i annan för fastställande av arbetsvillkor stadgad ordning. I enlighet med nationell sedvänja eller praxis må sådant samråd och sådan samverkan a) underlättas genom uppmuntrande av frivilliga överenskommelser mellan parterna, eller b) främjas genom lagstift-

ning, varigenom organ för samråd och samverkan upprättas samt bestämmelser rörande dessa organs kompetensområde, uppgifter, sammansättning och arbetsformer utfärdas med beaktande av förhållandena inom skilda företag, eller c) underlättas eller främjas genom dessa metoder i förening.

Det vid konferensen för behandlingen av förevarande fråga tillsatta utskottet antog även en resolution angående vissa principer, som kan tjäna såsom exempel på god praxis i fråga om samverkan på företagsplanet.

Föredragande departementschefen har anfört:

»Ifrågavarande rekommendation har till syfte att genom frivilliga överenskommelser eller lagstiftning eller med anlitande av dessa metoder i förening söka främja uppkomsten av vad som i Sverige benämnes företagsnämnder. Dylika nämnder har sedan flera år tillbaka funnits i vårt land. Sålunda träffade Svenska arbetsgivareföreningen den 30 augusti 1946 ett avtal med Landsorganisationen — det s. k. samarbetsavtalet — och ett avtal med Tjänstemännens centralorganisation om företagsnämnder m. m. Företagsnämnderna är avsedda att vara ett forum, där arbetsgivaren skall informera arbetstagarna om företagets tekniska och ekonomiska förhållanden och därigenom skapa möjlighet för arbetstagarna att komma med uppslag till gagn för produktionen. Genom denna ömsesidiga informationsverksamhet och genom den omständigheten att i nämnderna behandlas även arbetarnas trygghetsfrågor, blir företagsnämnderna centra för samarbetet inom företagen. Enligt samarbetsavtalet förbinder sig arbetsgivareföreningen och landsorganisationen att verka för att avtalet blir genom fri överenskommelse antaget såsom kollektivavtal mellan de till dem hörande förbunden. Avtalet innehåller även närmare regler för utformningen och organisationen av företagsnämndernas praktiska verksamhet.

I anslutning till dessa avtal har särskilda avtal om företagsnämnder kommit till stånd i vidsträckt omfattning. Nämnas må sålunda att överenskommelser träffats om anordnande av företagsnämnder avseende bl. a. statens avtalsnämnd, Handelns arbetsgivareorganisation och Kooperativa förbundet. Även på det kommunala området finns dylika överenskommelser. Enligt senast tillgängliga uppgifter beräknas i runt tal 3 000 företagsnämnder vara i verksamhet.

Av vad jag anfört framgår, att det samråd och den samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare, som i Sverige uppnåtts inom företagsnämndernas ram, vunnit en sådan utbredning och har sådan fasthet i formerna, att rekommendationens krav mer än väl uppfylles. Med hänsyn härtill finner jag densamma icke påkalla några åtgärder från svensk sida.»

Utskottet.

Konventionen angående minimistandard för social trygghet innehåller bland annat bestämmelser om förmåner vid arbetslöshet. De ersättningar, som för närvarande utgår från de erkända arbetslöshetskassorna, synas — på

sätt närmare framgår av propositionen —något understiga den standard, som konventionen avser att trygga. I proposition nr 166 till årets riksdag har emellertid föreslagits sådan förbättring av ersättningarna från arbetslöshetsförsäkringen, att försäkringsbeloppen skulle komma att överstiga den i konventionen föreskrivna minimistandarden. Såsom förutsättning för svensk ratificering av konventionen har Kungl. Maj:t därför angivit, att förslaget om förbättring av ersättningarna från arbetslöshetsförsäkringen bifalles av riksdagen. Förslaget har den 29 april 1953 bifallits av riksdagen, varför den nämnda förutsättningen för ratificering numera är för handen.

Utskottet ansluter sig i övrigt till vad föredragande departementschefen yttrat.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition, nr 73, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 5 maj 1953.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson, Sunne, Nerman, Bengtson, Weiland och Ahlberg;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Nilsson i Göteborg, fru Västberg, herrar Hagård, Lundberg, Andersson i Alfredshem, Königson och Larsson i Hedenäset.
